

LIBRIS

We know
books

Coperta de DONE STAN

SOMADEVA

OCEANUL
POVEȘTIILOR
(Kathasaritsagara)

Traducere de AGOP BEZERIAN

Editura SAECULUM I.O.
ISBN 978-973-642-507-3

© Toate drepturile pentru versiunea românească sunt rezervate
Editurii SAECULUM I.O.

Textul a fost tradus după vol. *Stories From Somadeva's Kathasaritsagara*
(*The Ocean of Story*), Jaico Publishing House, 1956, Bombay, India

Editura SAECULUM I.O.
București – 2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SOMADEVA

Oceanul poveștilor : (Kathasaritsagara) / Somadeva ; trad.
de Agop Bezerian. - București : Saeculum I.O., 2023
ISBN 978-973-642-507-3

I. Bezerian, Agop (trad.)

821.211

Cuvânt înainte

Kathasaritsagara este una din capodoperele literaturii indiene clasice de limbă sanscrită care prin frumusețea poetică și, nu mai puțin, prin dimensiunea ei respectabilă se înscrie în patrimoniul omenirii ca parte a tezaurului culturii universale. Geniul ei creator – Somadeva – a trăit în secolul XI ca poet la curtea regelui Ananta, suveranul Cașmirului, și a compus acest vast ciclu de povestiri în versuri – care cuprinde 22000 de strofe, depășind în dimensiune Iliada și Odiseea împreună – sub pretextul de a risipi aleanul și a o desfăta pe regina Suryavati.

Povestirile fascinează prin intriga elaborată și dramatismul lor, dar mai ales prin stilul poetic alert și direct. La desfășurarea narațiunii participă frecvent, nemijlocit, membrii panteonului mitic hindus, precum și diverse elemente exotice și supranaturale – ceea ce conferă povestirilor un farmec aparte. Surprinde plăcut ingeniozitatea cu care dezvoltă situațiile dramatice, predominante adesea de acea senzație acută numită – cu un termen la modă – suspans. În final, chiar și situațiile aparent fără ieșire sunt rezolvate fericit, corespunzător moralei vremurilor, nu rareori prin intervenția miraculoasă a divinităților ce acționează ca un clasic „deus ex machina”; iar echilibrul sufletesc încununează sfârșitul și restabilește calmul, acționând ca un veritabil catharsis aristotelic.

O notă aparte oferă ampla povestire intitulată Gâlceava zeilor cu demonii... în cadrul căreia Somadeva îndrăznește să pună sub semnul întrebării, deși doar implicit, atotputernicia

zeilor, o idee cutezătoare – trebuie recunoscut – pentru spiritul vremurilor sale.

În Kathasaritsagara Somadeva abordează unele teme care se referă la sentimentele cele mai apropiate spiritului uman – cum sunt, de pildă, dragostea între bărbat și femeie, fidelitatea soților, respectul față de părinți și vârstnici în general, prietenia sinceră – precum și unele aspecte negative ale firii omenești, ca invidia, ura, lăcomia, etc.

Eroii povestirilor sunt invariabil – ca și în Vetalapanciavimsati, cealaltă operă publicată deja de editura SAECULUM I.O. – brahmani (preoți, învățați, pustnici înțelepți) și kșatrya (cârmuitori, nobili și războinici). Castele șudra (neguțători) și vaișya (agricultori, meseriași) sunt ignorate aproape cu totul. Fiind poet de curte, atitudinea autorului e lesne de explicat.

Femeia, care de regulă se află în centrul povestirii, ca o veritabilă și energică propulsoare a acțiunii, este idealizată în termeni superlativi, relevându-se atributele ei fizice, dar mai ales virtuțile spirituale, un loc de cinste acordându-i-se fidelității conjugale și mai ales supunerii necondiționate față de „domnul și stăpânul” ei, supunere ce se extinde până la acceptarea unei a doua, ba chiar a treia femei în cămin, alături de soț. Poligamia, practică până nu de mult de unele categorii sociale din India, pare să fi fost, în vremurile străvechi, o virtute a bărbatului.

După marile epopei Ramayana și Mahabharata și după Vetalapanciavimsati, publicarea acestei bijuterii literare de către editura SAECULUM I.O. se înscrie ca un act de cultură care suplinește o necesitate, completând cu o lucrare prețioasă biblioteca de literatură universală. Volumul de față, realizat după o versiune engleză publicată în India, cuprinde doar „o picătură” din „Oceanul poveștilor”, Kathasaritsagara – dar elocventă, credem – pentru prezentarea literaturii clasice indiene și ilustrativă pentru geniul lui Somadeva.

Minunatele pățanii ale viteazului Sridatta și ale iubitei sale Mrigankavati

Trăia odată în țara Malavia un brahman, Yajnasoma pe nume, un om de treabă care avea doi băieți cu numele Kalanemi și Vigatabhava. Când părintele lor a urcat la ceruri, frații depășiseră vârsta copilăriei și s-au dus în orașul Pataliputra, ca să capete învățătură. După ce băieții și-au încheiat studiile, dascălul lor – Devasarman – le-a dat de soție pe cele două fiice ale sale, adevărate întrupări ale înțelepciunii și virtuții.

Însă Kalanemi, văzând în juru-i pe gospodarii înstăriți și, pizmaș fiind din fire, s-a jurat să o atragă de partea sa pe zeița Fortuna, pe care a ademenit-o oferindu-i ca jertfă cărnuri date focului. Iar zeița, mulțumită, s-a întrupat și i-a spus lui Kalanemi: „Mari bogății vei dobândi, dar și un fecior care va cârmui lumea-ntreagă. Însă tu vei fi condamnat la moarte ca un tâlhar, pentru că jertfa pe care ai dat-o focului a urmărit țeluri necurate”. Apoi zeița dispăru.

Vremea trecu și, așa cum i se prevestise, Kalanemi se îmbogăți peste măsură. Fu blagoslovit și cu un fecior căruia – fiind darul zeiței Fortuna – îi dădu numele de Sridatta. Băiatul creșcu, deveni flăcău chipeș și – deși brahman – n-avea pereche la mânuirea armelor și nici la lupta voinicească.

Marele Vișnu¹ l-a răpit și l-a întemnițat pe bunicul nostru și tot el l-a răpus pe părintele nostru, după ce l-a învins în luptă. Iar pe noi ne-a izgonit din cetate și, ca nu cumva să îndrăznim a ne reîntoarce, a pus de strajă un leu la poarta principală. De fapt, leul acesta este un *yakṣa*² care a fost blestemat de *Kubera*³ să ia această îngrozitoare înfățișare pe care nu o va lepăda, așa cum i s-a prorocit, decât după ce acel *yakṣa* va fi înfrânt de un muritor. De aceea, o, mare erou!, te-am ademenit ca să ne izbăvești de blestem! Iar după ce îl vei înfrânge pe leu vei obține de la el o sabie miraculoasă, cu numele de *Mriganka*, care te va ajuta să cucerești lumea toată și să devii rege pe pământ!“

Sridatta primi să-și încerce norocul. Se odihni peste noapte, iar a doua zi dimineața ficele regelui *daitya* îl conduseră la poarta păzită de leul cel fioros, pe care îl învinse în luptă voinicască. Iar leul, eliberat de blestemul care vreme îndelungată îl apăsase, își recăpătă înfățișarea omenească și, după ce îi dăruie paloșul fermecat, se făcu nevăzut, luând cu el povara necazurilor ficelilor de *daitya*.

Sridatta împreună cu frumoasa *Vidyutprabha* și surorile ei intrară în cetatea strălucitoare, iar fecioara îi dăruie un inel vrăjit ca să-l apere de efectul otrăvirilor.

Trecură multe zile, iar tânărul simți că inima îi bate din ce în ce mai iute lângă frumoasa fiică de *asura*⁴. Iar aceasta, ghicind ce se petrece în inima eroului, îl îndemnă cu viclenie: „Scaldă-te în iazul acesta, iar când te scufunzi în apă să nu lași sabia din mână, ca să te poți apăra împotriva crocodililor.“

Încrezător și nebănuind nimic, Sridatta făcu întocmai: se scufundă în iaz, dar când își scoase capul afară din apă se trezi

1. Brahma-creatorul, Vișnu-protectorul și Șiva-nimicitorul vieții constituie împreună Marea Triadă a panteonului zeilor hinduși.

2. Altă categorie de semizeii care sunt în serviciul lui *Kubera*, zeul belșugului.

3. Zeul Belșugului.

4. Categorie de demoni.

pe malul Gangelui, exact pe locul de unde pornise în aventura sa. Privi în jur și, nezăbind pe nimeni, porni către oraș, în căutarea prietenilor săi. Însă nu mersese prea mult când îl întâlni pe *Nișturaka*, iar acesta îi povesti ce se petrecuse după ce *Sridatta* dispăruse fără urmă: „Te-am căutat zile întregi dar nu te-am găsit și, deznădăjduit, ne-am hotărât să ne punem capăt zilelor, însă un glas divin ne-a oprit, făgăduindu-ne că te vei întoarce viu și nevătămat. Tocmai pornisem să-i ducem veste părintelui tău, când un cetățean ne-a ieșit în cale cu știri îngrozitoare. Bătrânul rege răposase, iar locul îl luase prințul cel trufaș care, văzându-se în fruntea țării, primul lucru la care s-a gândit a fost să se răzbune pe tine. Și pentru că nu știa de unde să te ia, s-a dus la tatăl tău, *Kalanemi*, care însă nu i-a spus nimic, neștiind unde te afli. Atunci, tânărul rege *Vallabhasakti*, cuprins de furie, a poruncit să fie tras în țepă ca un tâlhar ordinar. Iar mama ta a murit de durere. Așa că voi – a spus mai departe binevoitorul cetățean – vă puneți în primejdie viețile pentru că sunteți prietenii lui *Sridatta*. Când am aflat nenorocirile abătute asupra părinților tăi, *Bahusalin* și cei patru tovarăși ai săi au plecat, îndurerăți, acasă la ei, în *Ujjayini*. Iar pe mine m-au lăsat să rămân ascuns aici, în nădejdea că te vei reîntoarce. Acum că ai revenit, haide să mergem la prietenii noștri!“

Mult i-a jelit *Sridatta* pe părinții săi, dar în cele din urmă s-a potolit. Își aținti îndelung privirile pe minunata-i sabie din mână, ca și când ar fi așteptat să-l inspire cum să se răzbune, apoi – însoțit de *Nișturaka* – porni către cetatea *Ujjayini*, spre a-și întâlni prietenii.

În timp ce călătoreau, *Sridatta* i-a povestit lui *Nișturaka* tot ce i se întâmplase din clipa când se avântase în undele Gangelui și până ce reapăruse pe mal.

Deodată întâlniră în calea lor o femeie care se jelea și se căina pentru că rătăcise drumul spre *Ujjayini*, unde vroia

să ajungă. Făcându-i-se milă, Sridatta o luă pe femeie sub oblăduirea sa și astfel își continuă călătoria până ajunseră într-un oraș părăsit, unde hotărâră să înnopteze. Peste noapte, însă, Sridatta simți că se petrece ceva neobișnuit și, trezindu-se brusc, o surprinse pe femeie devorându-l pe Nișturaka, pe care îl omorâse în somn. Mânia și durerea îl copleșiseră când Sridatta trase sabia Mriganka, cu gândul de a pedepsi ființa pe care o crezuseră a fi o femeie sârmană, dar care acum i se înfățișa ca o *rakșasa*¹ înfiorătoare. O înșfăcă de plete, dar înainte de a o străpunge cu sabia, *rakșasa* grăi: „O, voinice, fie-ți milă și cruță-mă, căci eu nu sunt ceea ce par, ci blestemul pustnicului Visvamitra mi-a sortit această înfățișare respingătoare. Odată, pe când Visvamitra îndeplinea un anumit ritual pentru a dobândi puterea zeului Belșugului, zeul mi-a poruncit să-l împiedic prin orice mijloace să-și atingă țelul. Iar eu, neizbutind cu nici un chip, în cele din urmă am luat înfățișarea unui *rakșasa* înfiorător, nădăjduind că în felul acesta voi îndeplini misiunea. Dar pustnicul s-a mâniat foarte, căci îi tulburasem în momentul cel mai important penitența și m-a blestemat să nu mă mai despart de acest chip hidos, până când vei veni tu și mă vei apuca de plete. Iată cum am rămas năpăstuită cu chipul și trupul de *rakșasa*. Eu am fost acela care i-a ucis și i-a devorat pe toți locuitorii din orașul acesta. Acuma, după ce m-ai izbăvit de cruntul blestem, cere-mi orice dorești, iar eu îți voi îndeplini dorința.“

Grăind așa, ființa căpătă înfățișarea minunată a unei femei divine. Iar Sridatta îi răspunse: „Măicuță, readu-l la viață pe prietenul meu și nu am nevoie de nimic altceva.“ „Facă-se voia ta!“, zise ființa cea divină, apoi se făcu nevăzută. Iar Nișturaka se ridică întreg și nevătămat, spre marea bucurie a lui Sridatta.

A doua zi porniră către Ujjayini, însă Nișturaka era nedumerit, neștiind ce se întâmplase cu el. Ajunseră în oraș și îi

găsiră pe cei cinci prieteni care se bucurară și se înviorară văzându-l pe Sridatta, fiindcă îl crezuseră pierdut, iar acum se afla în fața lor. Sridatta le povesti pățaniile pe care le întâmpinase, după care Bahusalin îl duse la părinții săi, care îl găzduiră și îl cinstiră ca pe propriul lor copil. Sridatta trăi aici cu inima ușoară, simțindu-se ca acasă la părinți. Veni primăvara și o dată cu ea sosiră bucuriile și plăcerile pe care natura reînviată le aduce cu ea. Odată, Sridatta și prietenii se duseră într-un parc unde urma să aibă loc un festival strălucitor. Aici întâlniră o frumusețe de fată, întruparea însăși a zeiței Primăverii, care venise să se desfete la spectacol și despre care aflară că era fiica regelui Bimbaki. Minunata fecioară, pe care o chema Mrigankavati, aruncă o privire pătimașă ce mărturisea multe și care străpuse inima lui Sridatta. Iar când privirile li se încrucișară tinerii își dădură seama că împărtășesc aceleași sentimente, că s-au îndrăgostit fără leac.

Bahusalin, care fusese martorul mesajelor schimbate din ochi de către cei doi tineri, grăi: „Bunul meu prieten, eu ți-am citit gândurile și știu ce zbucium ți-a cuprins inima. Haide să mergem acolo unde se află frumoasa prințesă.“ Sridatta și Bahusalin porniră, dar înainte de a ajunge la locul cu pricina un țipăt de groază îi țintui locul. „Vai! Un șarpe veninos a mușcat-o pe prințesă! Ajutor!“, chema cineva disperat. Fără să-și piardă cumpătul, Bahusalin alergă la comandantul care se afla în fruntea suitei prințesei și-i spuse: „Prietenul meu are un inel miraculos cu care, împreună cu descântecul pe care numai el le cunoaște, o va lecui pe prințesă“. Atunci comandantul se aruncă la picioarele lui Sridatta, implorându-l să facă tot ce îi stă în putință ca să o salveze pe prințesă. Sridatta petrecu inelul pe degetul prințesei, rosti descântecul, iar fata se ridică sănătoasă, spre fericirea și marea bucurie a însoțitorilor. Ba chiar și regele Bimbaki, ce fusese vestit între timp de nenorocirea întâmplată, veni degrabă la fața locului, ca să-l cunoască pe salvatorul neprețuitei sale fiice.

1. Categorie de demoni.

Sridata și prietenul său se înapoiază acasă încărcăți de mult aur și noian de daruri prețioase primite de la regele recunoscător, pe care le împărți, la rândul său, părinților lui Bahusalin.

Sridatta ardea de dorul frumoasei prințese, iar Bahusalin îi ghicea tulburarea din suflet. Și tocmai când se gândea cum să-și ajute prietenul, sosi o mesageră din partea prințesei care, sub pretextul de a-i înapoia inelul fermecat ce rămăsese pe degetul fetei, îi zise: „Preacinstite domn, prietena mea, prințesa, m-a trimis să-ți spun că e înamorată de tine și că s-a hotărât să-i fii soț, ori, de nu, mormântul îi va fi logodnic“. Inima lui Sridatta se umplu de fericire auzind mesajul pe care îl adusesese Bhavanika (așa o chema pe prietena prințesei). Se sfătui cu Bahusalin și cu ceilalți prieteni și cu toții se învoiră să o răpească pe fată, să o ducă la Mathura¹ unde el și soția sa se vor instala și vor trăi în tihnă. Apoi conveniră ce avea de făcut fiecare pentru a duce la bun sfârșit planul pus la cale, după care Bhavanika plecă.

A doua zi, Bahusalin și trei din prieteni porniră, sub înfățișarea unor negustori, către Mathura. Pe drum lăsară din loc în loc cai de schimb pentru caleașca prințesei, când îi va urma împreună cu Sridatta. La rândul său, Sridatta tocmi o femeie și pe fiica acesteia, pe care – sub un pretext oarecare – le introduse în palat. Și, fiind femei de condiție inferioară, lui Sridatta nu i-a fost greu să le îmbie la băutura, până se îmbătară turtă, de nu mai știau pe ce lume se află. Bhavanika o scoase tiptil afară pe prințesă, acolo unde o aștepta iubitul ei, apoi – prefăcându-se că vrea să aprindă luminile – puse foc palatului.

Sridatta o întâmpină cu multă gingășie pe iubita inimii sale și-o încredință lui Bahusalin și celor trei prieteni, ce reveniseră chiar în aceeași dimineață; apoi porniră cu toții la drum, fără zăbavă, așa cum plănuiseră. Dar Sridatta nu îi însoți, ci rămase mai departe în oraș.

1. Oraș în nordul Indiei.

Palatul se făcu scrum și o dată cu el pieriră și cele două femei; iar lumea era convinsă că rămășițele trupurilor descoperite în ruine erau al prințesei Mrigankavati și al prietenei sale, Bhavanika.

A doua zi Sridatta avu grijă să se arate prin oraș, pentru a îndepărta orice bănuială și numai peste noapte porni să călătorească pe urmele iubitei sale, luând cu el și credincioasa sabie Mriganka. Și așa de tare îi ardea dorul pieptul, încât străbătu o mare distanță, iar când zorile anunțau schimbarea gărzii, ajunse în codrul Vindhya. Aici i se înfățișă o priveliște neașteptat de dureroasă: toți prietenii săi zăceau la pământ cu trupurile pline de răni. Iar aceștia i-au povestit că fuseseră atacați de o ceată mare de oameni călări, care i-au copleșit cu numărul lor și i-au doborât. Iar unul din călăreți a săltat-o în șa pe prințesă, după care s-au făcut nevăzuți cu toții. „Dar nu au ajuns departe, de aceea te sfătuim să pornești a-i urmări, căci viața prințesei e mai prețioasă decât a noastră!“ , îl îndemnară Bahusalin și bunii săi prieteni. Sridatta îi asculta, dar cu inima îndoită. Și pe când calul său galopa, el își întorcea ochii întruna spre locul unde își lăsase prietenii neajutorați.

Străbătu o mare distanță și, în cele din urmă, îi ajunse pe răpitori. În mijlocul cetei de călăreți zări un tânăr din casta războinicilor; era acela care o luase cu sila pe prințesă. La început Sridatta se strădui să-l convingă pe tânărul *kṣatriya* să o elibereze de bunăvoie pe prințesă, dar nu izbuti. Atunci, cu o lovitură de picior îl doborî de pe cal pe tânărul răpitor și îl făcu bucăți. După care se năpusti în mijlocul cetei făcând prăpăd printre tâlhari, cu minunata sa Mriganka. Iar aceștia, îngroziți de puterea supraomenească a adversarului lor, o rupseră la fugă fără să privească înapoi.

Sridatta o urcă pe șa, lângă el, pe iubita sa Mrigankavati și porni la drum, dar nu după mult timp bietul animal, care fusese rănit, căzu mort la pământ. Emoția întâmplărilor și

spaima îndurată o obosiseră pe prințesă, care acum simți că e tare însetată. Sridatta porni în căutare de apă și rătăci mult timp prin pădure, până ce soarele apuse și întunericul îl sili să rămână pe loc. A doua zi dimineață descoperi un izvor, dar acum își dădu seama că nu găsea drumul înapoi. Trecu destul timp până izbuti să ajungă la locul cu pricina, ușor de recunoscut după leșul calului. Însă prințesa nu se vedea nicăieri!

Deznădăjduit, își desprinse de la brâu centura cu sabia miraculoasă și o așeză pe pământ, ca să se poată cățara mai ușor într-un copac de unde nădăjduia că va izbuti să o descopere pe prințesa Mrigankavati.

Tocmai atunci trecu pe acolo o oarecare căpetenie *savara*, care zări paloșul lepădat la rădăcina copacului și îl luă. Când Sridatta coborî din copac văzu că miraculosul său paloș se afla în mâinile unui străin și, nemaivând ce face, îl întrebă pe necunoscut dacă nu cumva a zărit-o pe iubita sa Mrigankavati. Iar căpetenia *savara* îl ademeni, spunându-i: „Vino în sat la mine, sunt convins că acolo ai să o găsești pe femeia pe care o cauți, iar eu îți voi înapoia sabia!“ Sridatta, îmboldit de dorul pentru prințesă, l-a ascultat, iar când au ajuns în sat căpetenia *savara* îl găzdui la locuința sa și îl îndemnă să se odihnească, fiind – de bună seamă – foarte obosit. Sridatta era cu adevărat copleșit de oboseală și doar ce puse capul jos, că și adormi tun. Însă, atunci când se trezi, constată că picioarele îi erau legate cu lanțuri grele. Începu să-și plângă soarta schimbătoare care, după bucuria unirii cu iubita sa Mrigankavati, acum îl făcea să guste toată amărăciunea vieții.

Într-o zi, o slujnică – Mocianika pe nume – se apropie pe furiș de Sridatta și îi zise în taină: „Preacinstite domn, cu multă ușurință te-ai lăsat atras în cursă și poate că aici îți vor putrezi oasele. Află, deci, că această căpetenie te-a înșelat acolo, pe povârnișul muntelui Vindhya, cu gândul să te ofere jertfă zeiței Ciandika, pe care tu neabătut ai proslăvit-o cu ofrande de bucate și de îmbrăcăminte. De aceea te

voi ajuta, căci eu cunosc singura ta cale de scăpare. Altminteri, căpetenia *savara*, care e plecată acum din sat cu niște treburi, neapărat își va pune în aplicare planul, la înapoiere. Ascultă-mă, deci, cu atenție. Căpetenia aceasta are o fiică, Sundari, care, văzându-te, te-a plăcut și s-a înamorat foarte de tine. Ia-o de soție și scapi cu viață!“ Sridatta n-avea de ales și primi sfatul înțelept al slujnicei, înfăptuind fără zăbavă acea ceremonie numită *gandharva*¹, care pecetlui unirea lor ca soț și soție. În fiecare seară tânărul era scos – pe ascuns – din lanțuri și petrecea toată noaptea cu Sundari, așa că nu peste mult timp fata căzu grea. Mama fetei află de la Mocianika, slujnica, toată tărașenia și, la început, se sperie. Apoi, pentru că îl plăcuse pe chipeșul ginere, îi zise: „Fătul meu, Sricianda, tatăl lui Sundari, e iute la mânie și va face moarte de om dacă află cele întâmplate. Așa că eu îți redau libertatea, iar tu să pleci de aici. Însă, ia seama, să nu o dai uitării pe Sundari!“

Sridatta ascultă povața și, luându-și rămas bun, plecă, după ce mai întâi i-a spus lui Sundari că sabia care se afla în posesia tatălui ei era de fapt a sa.

Sridatta pătrunse din nou în pădurea Vindhya, iar inima i se tulbură la gândul că aici o pierduse pe iubita sa Mrigankavati. Semne prevestitoare de bine i se arătară în cale, iar el porni să o caute cu nădejdi sporite, ajungând la luminișul unde căzuse și murise calul. În clipa aceea apăru și se îndreptă spre el un vânător, iar Sridatta îl întrebă dacă nu cumva o văzuse pe doamna sa cu ochi de gazelă. „Nu cumva ești Sridatta?“ întrebă vânătorul, iar când acesta confirmă, îi spuse: „Am întâlnit-o pe soția ta, rătăcea disperată prin pădure și plângea. Când am aflat pricina durerii sale, am luat-o și am dus-o în sat la mine, dar, zărindu-l pe tânărul Pulindas, mi-am zis că-i mai bine să nu o las aici și am dus-o în satul Nagasthala, din vecinătatea orașului Mathsura. Acolo am lăsat-o în grija cuviosului brahman Visvadatta, căruia i-am

1. Categorie semidivină de muzicieni celești.

poruncit să se poarte respectuos cu ea. Așa că, prietene, te sfătuiesc să te duci la Nagasthala, fără să mai pierzi vremea“.

Sridatta porni îndată la drum și pe înserate ajunse la destinație, însă aici nu o găsi pe Mrigankavati. Satul acesta – îi explică brahmanul Visvadatta, e pierdut în singurătate și este departe de drumul mare. De aceea mi-a fost teamă să o țin aici pe virtuoasa Mrigankavati și am dus-o la Mathura unde am lăsat-o în grija unui cinstit și înțelept brahman, care este duhovnicul și totodată ministrul regelui. Te du, deci, mâine dimineață acolo, dar în seara asta odihnește-te aici“.

Sridatta se odihni, precum fusese sfătuit. Dimineața porni la drum, iar a doua zi ajunse la Mathura. Fiind obosit și prăfuit, înainte de a intra în oraș se scaldă într-un iaz cu apă limpede și răcoroasă. În mijlocul iazului descoperi o legătură cu haine curate, care fuseseră ascunse acolo de niște hoți. Dornic să pornească grabnic în căutarea iubitei sale și necunoscând rostul acelor straie, Sridatta le îmbracă, fără să bage de seamă că în poalele cămășii era ascuns un șirag de pietre prețioase. Îndată ce îl zăriră, polițiștii recunoscute hainele furate și, fără multe vorbe, îl arestară pe purtătorul lor. Găsiră și colanul asupra lui, ceea ce le întări convingerea că Sridatta era tâlharul care jefuise și de aceea îl duseră imediat în fața marelui judecător. Acesta însă socoti că vina era prea mare și cazul era prea important, de aceea îl îndrumă către rege, să facă el dreptate. Iar regele îl condamnă la moarte!

Pe când se îndreptau, cu alai de surle și tobe, către locul de execuție, larma atrase atenția frumoasei Mrigankavati, care – zărindu-l de departe – îl recunoscute pe Sridatta. Cuprinsă de mare emoție, alergă la ministrul regelui, căruia îi fusese dată în grijă, și – căzând la picioarele demnitarului – îi zise plângând: „Acela nu e hoț, e soțul meu, Sridatta. Salvați-l!“ Ministrul interveni fără zăbavă și opri execuția; apoi se duse la rege, explicându-i situația. Iar regele îl grație, pentru a

repara greșeala care era pe cale de a fi comisă. Însă marea surpriză se petrecu atunci când Sridatta îl văzu pe ministrul regelui, salvatorul său, care îl chemase la el ca să-l cunoască pe iubitul lui Mrigankavati. „Unchiule Vigatabhaya!, exclamă Sridatta. Ne-ai părăsit demult și te-ai dus într-o țară străină. Iar acum, ce noroc mare pe mine să te găsești, preacinstitul ministru al regelui!“ Unchiul îi recunoscute și el pe nepotul său de frate, îl îmbrățișă și îl întrebă cum de a ajuns în situația aceasta periculoasă. Atunci Sridatta îi povesti pățaniile prin care trecuse, începând cu execuția tatălui său. Vigatabhaya îl plânse, așa cum se cuvenea, pe fratele său, apoi îi spuse: „Nu te necăji, băiatul meu. Cândva, cu ajutorul magiei, am subjugat o *yakṣa*, care s-a răscumpărat dăruindu-mi 5000 de cai și 70 de milioane de piese de aur, pe care la rându-mi ți-i dăruiesc, că eu tot nu am copii“.

Sridatta se bucură tare, căci fiind bogat, nimic nu mai stătea în calea fericirii sale, și fără zăbavă se uni în căsătorie cu iubita sa Mrigankavati. Fericirea celor doi tineri era deplină, totuși ceva îi tulbura inima, așa cum norul pătează frumusețea luminoasă a lunii: era gândul la Bahusalin și la ceilalți prieteni, a căror soartă îl îngrijora.

Într-o zi, unchiul îl luă de o parte pe nepot și-i zise în taină: „Fiul meu, regele Surasena are o fată frumoasă pe care mi-a poruncit să o duc la Avanti, unde se va mărita. Eu am să o iau cu mine, sub pretextul acesta, dar tu ai să te căsătorești cu ea! Forța pe care ai să o dobândești unindu-te cu ea se va adăuga puterii pe care o dețin deja eu și se va îndeplini făgăduiala ce ți-a făcut-o zeița.“

Nepotul și unchiul se învoiră, după care purceseră a călători însoțiți de mare alai și de un pâlcc de soldați.

Dar socoteala de acasă nu se potrivea cu realitatea din târg, cum spune zicala. Când ajunseră în codrul Vindhya, o ceată numeroasă de tâlhari îi întâmpină și-i copleși cu arcurile și

săgețile. Sridatta însuși căzu rănit și își pierdu cunoștința, iar năvălitorii îl legară fedeleș și îl duseră în sat la templul înfiorătoarei zeițe Durga, pentru a-l oferi ca jertfă.

Pe când o invocau cu bătăi de gong și tobe pe zeița Morții, larma atrase atenția lui Sundari, fata căpeteniei satului (a doua soție a lui Sridatta), care venise împreună cu băiețelul ei ca să se închine zeiței. Femeia îl recunoscă pe tatăl copilului ei și, cuprinsă de bucurie, porunci soldaților să se dea la o parte. Apoi îl luă cu ea și amândoi intrară în sat. Tatăl lui Sundari, căpetenia satului, se bucură și, neavând copii, îl numi pe Sridatta urmaș și stăpânitor al ținuturilor sale. Curând bătrânul urcă la ceruri și astfel Sridatta deveni cărmuitorul de drept al acelor meleaguri. Își dobândise, totodată, a doua soție și copilul, precum și minunatul său palos, Mriganka.

Reveni și unchiul său împreună cu tot alaiul, fiind puși în libertate, iar Sridatta se căsători – așa cum plănuiseră – și cu fiica regelui Surasena. Apoi trimise soli celor doi socri încoronați – regele Bimbaki și regele Surasena – înștiințându-i cum stăteau lucrurile. Iar aceștia, iubindu-și foarte mult fiicele, l-au recunoscut pe Sridatta ca ginere și ducându-se la el i s-au închinat împreună cu oștile lor.

Veștile minunate ajunseră și la urechile lui Bahusalin și ale celorlalți prieteni, care – vindecați fiind de răni – se grăbiră să se prezinte în fața lui Sridatta, care îi întâmpină cu bucurie și îi îmbrățișă.

Apoi eroul nostru și socrii săi își uniră oștile împotriva ticălosului Vikramasakti, acela care îi ucisese tatăl, trăgându-l în țepă. După ce îl înfrânse, îl condamnă la moarte și fu ars pe rug, în focul mâniei care îi perpelea pieptul.

Sridatta deveni cărmuitorul întregului pământ înconjurat de mări și, slobozit de chinurile despărțirii, trăi în fericire cu iubita sa Mrigankavati.

Povestea virtuoasei și isteței Devasmita

Trăia odată, în vestita cetate Tamralipta, un neguțător bogat, Dhanadatta pe nume. Și, neavând copii, chemă la el mai mulți brahmani înțelepți, cărora le grăi cu respect: „Faceți ce credeți de cuviință ca pronia să mă blagoslovească, dăruindu-mi un fiu“.

Iar brahmanii i-au răspuns: „Ceea ce ne ceri nu este greu de îndeplinit, căci noi – cu ajutorul ritualurilor prescrise în scripturi – putem împlini orice dorim pe lumea asta. Iată, de pildă, în vremuri de demult trăia un rege care avea o sută cincisozii, dar nici una nu îi născuse un urmaș. Atunci regele aduse jertfă zeilor, iar zeii se milostiviră, dăruindu-i un băiat, pe care toate soțiile îl îndrăgiră nespuse. Odată, pe când micuțul se juca, o furnică i se urcă pe picior și îl înțepă la gleznă. Copilul începu să țipe plângând, femeile se agitară neștiind ce se întâmplase; dar mai mult decât toți se alarmă regele, care își pierdu cumpătul, vaitându-se ca un muritor de rând: «Băiatul meu, băiețelul meu!» Apoi, aflând pricina necazului, furnica fu înlăturată și totul reveni la normal. Dar regele nu se mulțumea, căci – gândea el – atâta timp cât va avea un singur urmaș, ghimpele fricii îi va sta veșnic înfipt în inimă. Îi chemă, deci, pe brahmani, le spuse oful și îi întrebă dacă nu cunoșteau vreun mijloc pentru ca să aibă mulți copii. Iar